List 34.

Tečaj XVI.

NOVICE
gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 40 kr., za pol leta 1 fl. 50 kr., za četert leta 55 kr.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 40, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 10 kr.

V Ljubljani v sredo 25. avgusta 1858.

SLOVENSKI NAROD
o rojstvu pervega Cesarjeviča avstrijanskega
21. avgusta 1858.

Bliz' Dunaja v poslopji, kjer čuje Božja moč,
So imeli skerbno, težko — pa kaj veselo noč:
Spolnile so se ondi narodov vseh željé —
O Avstrija, prepevaj, kar **Ti** iz serca gré!

Razpenja se nad **Tabo** mirú žareč obòk,
Za-nj bodo **Ti** narodi, kar jih imaš, poròk;
Viharjev se ni bati, o Avstrija nikdar,
Ker tém narodom **Tvojim** za **Tvoj** je blagor mar.

Prinesle Rojenice so déte pervo **Ti**,
Kar Avstrija svobodna in zmagovavka si,
Kar čêlo **Tvoje** kinči beséd krepostnih plam:
„Ako smo vsi edini, kdo bode proti nam'?“

Glej! dar prinesli so **Ti** iz zvéstega sercá —
Ljubezen čista, sveta podati le ga zná!
Škit je jeklen in svitel, premagan še nikolj:
Ta **Tebe** varje, brani na šir in na okolj.

In zibka bode zlata, in terden mu povoj
Ljubezen ta **Pervéncu**, da vareh bode **Tvoj**,
Ki z enoglasnim petjem pozdravljajo ga vsi
Narodi **Tvoji** hrabri, ki zvest so tabor **Ti**.

Med njimi pa najperva, o mati Avstrija!
Prinesem té darove **Ti** jez Slovenija:
Prejmi iz rok jih zvestih, ki terden so **Ti** škit,
Pervák med vsemi knezi Pervénec mòra bit'!

Laška ali rudeča detelja.

Res je veselo viditi, da se kmetovavci z laško deteljo (Inkarnatklee) vedno bolj pečajo; očitno je potem takem, da si čedalje bolj prizadevajo, več klaje si pridelati. Res je pa tudi, da le po ti poti je mogoče zemljo zboljšati, da jim bo več rodila; zakaj že od nekdaj je bil in bode gnoj iz hleva največji podpornik kmetijstva, naj rečejo nasprotniki kar koli hočejo. V fabrikah napravljeni gnoj pri vsi svoji koristnosti je in ostane le pomoč v sili; ž njim ne bo kmet svojega kmetijstva nikoli na visoko stopnjo spravil, ker ta gnoj še sam za se potrebuje močí iz zemlje.

Laška detelja, ki ima cvetje rudeče kakor krí, je enoletna rastlina, to je, le enkrat se kosí; zato se seje le tako, da za-njo pride še kakošen drug sad na tisto njivo. Laška detelja je rastlina iz južnih krajev; zato ljubi tudi le bolj toplo podnebje. Na Laškem in na južnem Francozkem jo prav pogostoma sejejo, pa se tudi v drugih deželah, ki so po 1200 do 1600 čevljev nad morjem, še dosti dobro obnaša in spešno raste; vse naše slovenske dežele so za-njo pripravne. *) Najrajeima ilovnati in peščeno-ilovnati, pa ne mokri svet; v Pfalcu jo na peščenino sejejo. Ta detelja se mora spomladi pa tudi v jeseni sejati. Za spomladansko setev se jemlje na oral zemlje po 16 funtov semena, za jesensko pa 18 do 20 funtov. **)

Laška detelja ne storí tako dobro, če se med drugo žito, kakor navadna, seje. Zato jo sejejo kmetovavci raje spomladi samo; njiva, na ktero se ta detelja seje, se mora pred zimo dobro preorati. Proti koncu malega serpana cvetè, in takrat dá najbogateji pridelk. Če se med jarino žito seje, ni sicer tako rodovitna, žito se pa mora, med kterim detelja raste, požeti, sicer bi se, ako bi se kosilo, tudi nekoliko detelje pogubilo.

Ako se pa v jeseni seje na zimsko sternišče, kjer ni nobenega plevéla, ni druzega potreba, kakor jo dobro zavleči; če je pa njiva plevélnata, se mora pred setvijo preorati. Ako je njiva še nekoliko močirna, je boljše, da se seme v sterništču zavleče, po preoranji bi se znala njiva preveč presušiti, kar bi utegnilo semenu škodovati.

Kdor laško deteljo v začetku vélicega serpana seje, jo bo drugo leto že proti koncu majnika kosil.

Ako jo pa v jeseni seje, mu ne bo seme zastran dostikratne presuhe zemlje popolnoma ishajalo; bolhe in polži jo bojo preveč zdelali, česar se ni bati pri spomladanski setvi.

Dohtar Walc v Hohenheimu pravi, da ravno jesenska setev je najbolja in donaša na ravno tisti njivi dvojne pridelke, zato ker se na pokošeno deteljše pésa in kavra sadite, lan, ajda itd. sejejo. Posebno dobro je, za laško deteljo ogeršico sejati; zemlja je zato setev ugodna, ker jo pognjite korenine ravno tako kakor rudeča ali štajarska detelja močno zrahlajo. Potem takem so laška in štajarska detelja in pa rèž za klajo sejana edine rastline, po kterih se ogeršica najbolj ponaša, in skor nikoli ne skazí, in reči se more, da laška detelja, čeravno ne pognojí zemlje tako kakor štajarska, vendar le svet, kjer raste, jako jako zboljša.

Kdor hoče k semenu laške detelje priti, mora posebno paziti, kdaj je zrela, ker zrelo seme rado s strokom vred odpade in se pogubí; najgotoviše tisti ravná, ki jo še nekoliko nezrelo požanje in v snope poveže, da pozorí. Če je seme že suho, se morajo snopi v rijuhe zaviti, da se seme ne otrese in ne pogubí, ter se domú pripelje. Če je pa ugodno in suho vreme, se zná ravno tako tudi na polji na razprostenih rijuhah iz stebel iztepsti. Stročje se zernja močno derží, zato se pa tudi ne dá lahko iztepsti, najlože se zernje iz stročja spravi, če se v stope kakor prosó pehati dá.

Pridela se 20 centov klaje in poldrugi do dveh centov semena. Na suhem in zračnem kraji hranjeno seme obderží dve leti svojo kaljivost. Ker laška detelja le eno leto raste, zato se mora pa tudi seme od perve rasti dobiti. Zelene ali sirove laške detelje noče živina izperva rada jesti, pa se je sčasoma vendar le privadi; po suhi detelji pa ravno tako sega kakor po vsaki drugi detelji.

W. W.

*) Seje se — pravijo gosp. fajmošter Zalokar v bukvah umnega kmetovanja — najbolje na kako sterniśče v jeseni, sama kakor žito. Spomladi sgodaj zraste prej kakor ktera druga, tako, da se že mesca maja kosí, in taka njiva potlej za koruzo, krompir, za prosó ali za ajdo porabi. Tistim, kteri imajo malo klaje, pride dobro v pomoč.

Vred.

**) Dobí se seme tudi na vertu kmetijske ljubljanske družbe.

Vred.

Golobje so polju dobrotniki.

Tudi golobje imajo svoje prijatle, pa svoje sovražnike. V nekterih nemških deželah je nekdaj postava prepovedovala, da zlasti manjši kmetovavci niso smeli imeti golobov, ker se je reklo, da delajo veliko škodo. Vse drugače je pa v Belgii, in Belgijanci so vendar pervi kmetovavci na svetu; oni špogajo golobe v posebnih golobnjakih na polji, kterim pravijo „Taubenthürme“; prepričani so namreč, da s tem, ker poberajo semena plevélne po polji, mu veliko več koristijo kakor pa škodujejo.

Čas, v kterem golobje utegnejo škodovati, seže malo čez en mesec, namreč ob pomladanski in jesenski setvi; takrat poberajo žitno in sočivno seme, ako se ne podorje hitro. Kakor hitro pa je setev podorana, pozobljejo le tisto seme, ki je na verhu obležalo; to pa tako sognjije, tedaj ni škoda za-nj, ako ga golobje pozobljejo. Če povžijejo tudi tisto, ki je pri žetvi iz klasja padlo, ni tudi nobena škoda, marveč pride na dobiček mladičem, ki se s tem upitajo. Tudi to, kar ogeršice in sočivja pozobljejo, ne znaša veliko.

Celo leto in dan pa se živijo golobje le od semen, ki jih pikajo iz tistih rastlin, ktere štejemo med plevél, kteri je ali polju škodljiv ali pa je celó strupen. Mlečka (Wolfsmilch) se razun golobov ne loti nobena druga žival; golobom pa nič ne škoduje.

Nova ajda na vertu kmetijske družbe v Ljubljani.

Na vertu kmetijske družbe v Ljubljani na spodnjih Poljanah smo vsejali letos spet za poskušnjo nekoliko nove ajde, tako imenovane sivke. Tako lepo stojí, da jo po pravici moremo „kraljico“ ajd imenovati, in vredna je, da jo pogleda, kdor je ravno v Ljubljani. Serčno bi želeli, da bi ji prizanesla letos slana, ki jo je lani tako neusmiljeno posmodila!

Gospodarske skušnje.

(Iz jajc zvediti: ali se bojo izvalili petelinčki ali piške) ni nova francozka znajdba, ampak je že stara skušnja na Českem: Po moji vednosti — piše nek česk gospodar — letí sum na Francoza gosp. Génis-a, da je on to skrivnost znajdel, od ktere je v akademíi učenega družtva v Parizu govoril; al ne iz naturnih prikazkov, ampak le od naših českih kmetic je to zvedil, ktere že davnej to skrivnost poznajo. Tukaj Čehinje sploh terdijo, da se jajca, iz kterih se imajo petelinčki izvaliti, na špički na dolgost stegujejo in da se na njih koncu nekake temne lisice precej očitno vidijo; one od pišk so pa bolj tumpaste in nimajo tistih lisic. „Moje žene — pravi dalje — niso te znamenja nikoli prekanile.“

V „dunajskem kmet. časniku“ piše gospod Vesener iz Manhardsberga od te reči to le:

Resnične so te znamenja, toda niso nova znajdba, ampak že morebiti več stoletij znana reč na Českem. Od neke dekle na Českem sem to slišal, zdaj pa se nikoli ne zmotim. K natanjčnešemu spoznanju jajc, iz kterih se imajo petelinčki ali jarčice valiti, še to dostavljam, da so petelinčkine jajca sploh na špički dalje in okrog nje imajo nekake zareze, ali tako rekoč, tamne žilice, ktere se z dobrimi očmí lahko vidijo. Jarčine jajca so pa bolj tumpaste in nimajo omenjenih nitik.

K prijazni besedi o spominkih.

Gospod A. L. iz Cérknice piše v listu 32 letošnjih „Novic“, da bi truplo Knobleherjevo onda počivalo, kjer je zdaj, in kar bi se potrosilo za njegovo prepeljavo, naj se oberne bolj v prid nesrečnim zamurcom.

Bral sem v ljubljanskem nemškem in drugih avstrijanskih časnikih, da je sploh vošilo, Knobleherjevo truplo naj se prenese na vsako vižo v njegovo domovino, da bo počivalo v materni zemlji, da ne bo se v prihodnjih časih tega verlega, prezgodaj umerlega apostelja svete vere, pokopališče po svetu iskalo, in da ne bo treba pisateljem zgodovine za njegov grob se pravdati.

Knobleher je v diki zveličanstva umerl! Že zavoljo tega se ne smé na njegov grob pozabiti; dežela in narod tirjata od nas, da truplo njegovo nazaj pride, in da se bo k večnemu miru v farno cerkev, v kteri je on zakrament sv. kersta prejel, s svečanostjo položilo.

Mnogo prilik imamo, kako da se trupla verlih mož zgubé, kterim noben spominek na grobu postavljen ni bil, in kako se modri gospodje v akademijah in drugih učenih zborih pogovarjajo za prostor tacih mož.

Ni dolgo časa, kar smo brali veliko pravdo v vseh časnikih za pokopališče ranjcega Mozarta, in danes sem bral v dunajskih listih, da neko povereništvo v Rimu s težkim trudom grob slovanskih apostelnov sv. Cirila in Metoda išče, in da ima nekoliko upanje, pokopališče to vendar najti?

V prihodnjih časih imamo ravno tega za Knobleherjev grob se bati, kteremu ne bode noben spominek na raki samostanske cerkve v Napoli postavljen; zavoljo tega mislim, toliko dnarjev se bo lahko nabralo, da bo vošilo mnogih dopolnjeno, in da bo slavno družtvo, ktero si je nalogo postavilo, Knobleherju spominek postaviti in truplo njegovo iz Napola v njegovo domovino pripeljati, da bo v svoji farni cerkvi k večnemu miru položeno, in za znamenje, da je on tam pokopan, izrezan marmoren kamen postavljen, — na vsako vižo ta lepi nalog do konca izpeljalo! —

Kam da se ima pa njegov véliki spominek staviti, mi je vse eno, in sem tudi z mislijo cerkniškega gospoda zastopljen. Potem pa, kadar bo vse gotovo, bi se obrest nesrečnim zamurcom ali pa v prid rimskim misjonarjem v Afriki oberniti znala.

To ni samo moja misel, ampak želja mnogo druzih domorodcov in dobrotnikov kartunske misije.

L. M. Krajnc.

Jezikoslovne reči.

Dve tri Jugoslavenom v prevdar!

Marsikaj ste že ljube „Novice“ prinesle iz kraja staremu svetu pod imenom Liburnija znanega; marsikaj ste tudi iz zgodovine in jezikoznanstva kranjsko-štajerskega naroda, ne malo tudi od narodovnosti horvaškega ljudstva kajkavskega tako v prozi kakor v pesmah učenemu svetu razglasile; podajte še tote verstice iz liburniškega kraja izurjenim jugoslovanskim zgodovinarjem v prevdark.

Od tistega časa, kar je jugoslovanski svet spoznal, da brez národnega jezika ni kod ni kam, dosti se je delalo, vse jugoslovanske jezike v edin občen in vsacemu Jugoslovanu razumljiv jezik zložiti, kteri bi imel v knjigah obveljati. Ker pa jugoslovanski svet obsega štiri narode, namreč: 1) krajnsko-štajerskega, 2) horvaškega, 3) serbskega in 4) bolgarskega, in ker vsaki totih narodov terja, da se njegov jezik ne kazí, temuč lepša in čedalje bolj povzdiguje, moglo je tisto prizadevanje brez uspeha ostati. Vnelo se je ostro pričkanje: kje da je meja vsacega totih narodov tako v zgodovinskem kakor tudi v jezičnem obziru, in potem: ktero ime kteremu totih narodov kakor njegovo pravo po národni zgodovini in národnem jeziku pripada. Po najnovejših preiskavah učenih slovenskih, ali kar je vse eno, slovanskih mož vemo že gotovo, da bila je Panonija mati vseh slovenskih narodov, iz ktere so se na vse kraje razšli. Vemo tudi, da zdanje Kranjske, Koroške (pa ne vse) in Goriške popred samo pod imenom „Karnija“ znane, niso stari prištevali k Panonii; al zato naj nihče ne misli, da ni bilo slovenskih naselišč v Karnii, ker gotovo je, da ob časih našega Izveličarja je v enem rimskem kerdelu (kohorti) iz Karnov sostavljeni, dosti slovenskih vojšakov bilo. Pa tudi to ni zgodovinarjem skrito, da so se Slovenci od Donave okoli 550. leta v Karnijo preselili [1]), in da so ukorenjeno že ime Karni, čeravno so v teh novih zemljah svoj jezik jako razširili, vendar mogli pod svoje vzeti. Kdor se je s slovensko, zlasti pa jugoslovansko zgodovino soznanil, temu tudi to ni skrito, da Štirci v ožjem pomenu ne spadajo pod kranjski narod, ampak da so med kranjskim in staro-horvaškim, in da od nekda stanujejo v totih zemljah, ktere so se v starih časih prek severni Panonii in Dunaju do Vele Horvaške razprostirale. S štirskimi Slovenci je toraj ravno taka kakor s horvaškimi Čakavci. Dokazano je že kritiško zgodovinsko, da so Horvati, pridši v današnje kraje, v dve deželi svojo zemljo razdelili: na savsko namreč (tudi severno), primorsko (tudi južno), horvaško [2]), in da je una do Sotle in nar manj do Drave segala, ta pa je zauzémala ostalo Horvaško (Istrijo, Dalmacijo, Bosno do Vrbasa in zdajno Slavonijo). Torej severni Horvati so ravno tako pravi koreniti Horvati kakor na priliko tisti, kteri so v Dalmacii ne le po narodu, temuč tudi po jeziku. [3])

Ni mi potrebno razlagati, kaj da pomeni beseda „narod“, — da je skoro vsak narod sostavljen iz ljudstev, kteri vsi skupej vzeti činijo en narod, in da vsak narod ima svoj narodni jezik, kteri dobiva ime od naroda, in da več manj vsak narod ima narečij, ktere vse skup vzete činijo en naroden jezik, kteri pa še ni ali konči ne more biti književni jezik.

Ker imena za jugoslovanske narode večkrat tudi učeni možje zeló napčno rabijo, pa tudi take nekterim narodom pridevajo, ktere jim ne grejo ne po zgodovini ne po posebnosti, sem se namenil, v kratkem, kolikor prostor naših „Novic“ pripušča, imena jugoslovanskih narodov pretresti in na drobno razložiti. „Error enim — pravi nek kanariensk škof — cui non resistitur, approbatur.“

[1]) Prokop. „De bel. Goth.“ l. 3. v Carolovi avstrijski Germanii str. 70. [2]) Hilferding v „Geschichte der Serben und Bulgaren“ — in Rački v „Vieku i djelov. sv. Cirila i Methuda.“ [3]) V tem nas nič ne motijo po zgodovinskih dokazih nepoterjene misli nekterih naših zaslužnih in učenih mož, kterim smo za njihovo neutrudljivo nabiranje narodskih reči, posebno pa horvaško kajkovskih, veliko hvalo dolžni. Mnogo manj pa nam se je ozirati na Vukove „Srbe sve i svuda“ in na članek na ravno tisto berdo stkani: „Kritische Bemerkungen über die Sprachen Dalmatiens“ von Ab. S. Gliubich v dostavku k „Oesterr. Wiener Zeitung für Literatur und Kunst“ Nr. 30—32. 1857. Umni kritiki ne zadostujejo samo kake misli in želje. Pameten bode tudi odvergel tiste senje po otročje sèm ter tjè v Zimrelenu za leto 1858 od str. 43—75 razlagane; saj vsak vé, da Kranjci niso Serbi, in Slavonci niso Kranjci ne po narodu ne po jeziku.

*

Dostikrat se sliši, piše in bere: Ilirija, Ilirci in ilirski jezik, — Slovenija, Slovenci, slovenski jezik, pa ne vé se, kaj da le-ti izrazi pomenijo in kteremu se narodi prav za prav smejo pridevati.

Res je, da še ni do dobrega dognano, ktere zemlje so pod „Illyrikum“ spadale, kteri in kaki narodi so v njem prebivali; vendar če prevdarimo, kar stari pisatelji, vzlasti pa horvaški klasiki pod „illyrica natio in illyrica lingua“ razumevajo, vidimo, da je le-ta izraz imel štiri pomene. V pervem in najširjem pomenu razumejo se pod njim vsi slovenski narodi in njih jeziki kakor sploh en narod in en jezik. „Pios Divae Magdalenae amores atque suspiria Slavonico sive Illyrico rhytmo juvenili olim aetate cecineram — ut meae linguae hominibus praestantiam approbarem Idiomatis sui, quod ab Adriatico mari ad glacialem Oceanum exindeque per mediterranea ad Persas usque ac Serum seu Sinensium finis porrigitur“ — pravi J. Gjorgjić. V širjem pomenu pa so pod njim razumeli samo Jugoslovenijo, ktero so posebno zvali *Σκλαβενια*, *Σκλαβινια*, *Σκλοβενια*, *Σκλοβινια*, [1]) in po tem jezik Jugoslovenov *σκλαβενικα*, *σκλοβενικα*, *σκλοβινικα* nekdaj tudi *σκλοβονικα* lingua. V širocem pomenu pa so bili Illyri, kakor nas tudi Kopitar v svojem „Glagolitu“ učí, ljudstva narodov serbskega in horvaškega, in njih jezik „lingua illyrica.“ V ozkem pa in pravem pomenu „natio in lingua illyrica“ je narod in jezik horvaški, ker se posebno ljudstva naroda horvaškega, kteri edini ima pravico na zavod sv. Jeronima v Rimu, zovejo in po vsi Evropi so znani kakor „natio illyrica.“ [2])

Potovanje po izhodnem ali po jutrovih deželah v letu 1857.

Spisal Mihael Verne.

XLVIII.

Ker nam ni kazalo v Hebron iti, se vernemo 16. aprila zjutraj v Jeruzalem nazaj. Pot iz Betlehema v Jeruzalem je najboljša v celi deželi, dasiravno ni vozna pot. Le v dveh ali treh krajih je nekoliko klanca, in z majhnimi stroški bi se dala tù lepa vozna pot napraviti. Sej je bila tod še o Kristusovih časih, in menda še dolgo pozneje, krasna, pet sežnjev široka cesta, ki je iz Jeruzalema čez Betlehem v Hebron peljala, in ki so jo, kjer so sedaj gole kamnite tla, na obeh straneh lepi verti in prijetni gaji obdajali.

Tudi na ti poti je viditi mnogo zanimivega. Že četert ure pod Betlehemom stojí na levi strani poleg poti imeniten spominek, o kterem že Mojzes (Gen. cap. XXXV. v. 19 et 20) piše: „Rahel tedaj umerje, in pokopljejo jo poleg poti, ki pelje v Efrato, ki je Betlehem. In Jakob ji napravi nad grobom spominek, ki je Rahelin spominek do današnjega dné.“ — Ko se namreč Jakob po dolgem pregnanstvu iz Mezopotamije v kanaansko deželo verne in blizo Betlehema pride, napadejo lepo Rahelo tolike porodne težave, da za porodom umerje. Novorojenemu sinu dá ime „Benovi“, to je, sin bolečine moje; Jakob pa hoče, naj se dečko, ki je pravi brat slovečega egiptovskega Jožefa, Benjamin imenuje. — Se vé, da spominek ta, ki stojí že okolj 4000 let, ni več, kakor ga je bil Jakob napravil. V dolgem teku toliko stoletij je bil gotovo večkrat prenarejen, in dan današnji je le majhna turška mošéja z nizko kuplo; in okrog mošéje je turško pokopališče. Spominek se je, kakor pravim, večkrat spremenil. Rahelin spomin pa se je v obljubljeni deželi stanoviten ohranil, in ne le judje in kristjani, ampak tudi Turki ga imajo v veliki časti.

Malo dalje proti Jeruzalemu se vidijo na nekem griču, tudi na levi strani poleg poti, podertine neke cerkve, ki je naznanjala zanimivi kraj, iz kterega je angelj Gospodov preroka Habakuka hipoma v Babilon prenesel, da je s hrano, ki jo je na polje delavcom svojim nesel, Daniela v levnjaku okrepčal.

Dalje na severno-zahodni strani, kake pol ure od Betlehema in dobro četert ure od poti, stoji neka vas, ki ji Beit-Džála pravijo. Tù si je sozidal sedanji jeruzalemski patriarh Valerga poletno stanovališče, lepo veliko poslopje, v kterem bi lahko vseh dvanajst apostelnov stanovalo, in je s tem revnim frančiškanom veliko dnarja potrosil.

Sred poti med Betlehemom in Jeruzalemom stoji prav lepo na prijetnem griču na desni strani pri poti lep samostan gerških razkoljniških menihov, ki mu sveti Elija pravijo, in iz kterega se deleč okrog vidi. — Pri samostanu je lep studenec, toda voda se mi ni nič kaj dobra zdela. — Blizo samostana pa kažejo na levi strani poleg poti neko plošnjato skalo, o kteri pripovedujejo, da je prerok Elija na nji počival in spaval, ko je pred serdito razkačeno molikovavko, kraljico Jezabelo, v Arabijo bežal, ko je bil Balove pope pomoril.

Malo dalje proti Jeruzalemu je pri poti nek star vodnjak, ki mu vodnjak svetih treh kraljev pravijo. Tù se je prikazala, kakor pripovedujejo, modrim iz jutrove dežele spet zvezda, ki so jo doma vidili, in ki se jim je skrila, ko so se Jeruzalemu bližali. — Še nekoliko dalje kažejo kraj, kjer sta Jožef in Marija počivala, ko sta Jezusa v Jeruzalem nesla, da bi Bogu za-nj dve gerlici darovala. — Tudi podertine Simeonovega pohištva kažejo na ti poti. Pa za vse te zročila nisem veliko maral, ker niso dovolj gotove.

Poslednjič pridemo že blizo Jeruzalema v neko široko ravno dolino, ki jo sveto pismo Rafaim, to je, dolina orjakov ali velikánov imenuje, zakaj v našem jeziku pomeni Rafaim — velikane. Ta lepa ravnina je sedaj čisto gola, in le sèm ter tjè se vidi kakošna redka, z ječmenom za konje obsejana njiva; pa bi bila lahko vsa dobro obdelana in polna lepega drevja. Zanimiva pa je zastran kervavih Davidovih bojev s Filistejci.“ Ko namreč Filistejci slišijo (II. Reg. cap. V. v. 17), da je bil David za kralja čez Izrael pomaziljen, se vzdignejo vsi iskat ga. Ko pa David to zvé, gré v tabor. Filistejci pa pridejo in se razprosté po dolini Rafaim. In David praša Gospoda za svèt: Al grém nad Filistejce? in mi jih boš dal v roke? In Gospod odgovorí Davidu: Pojdi, zakaj resnično ti bom dal Filistejce v roke. David pride tedaj v Baal-Farasim, jih tù otepe in pravi: Gospod je razkropil sovražnike moje pričo mene, kakor se voda razkropljá. Zato se imenuje kraj ta Baal-Farasim. In popusté tù molike svoje, ki jih David in možje njegovi seboj vzamejo. — Filistejci se pa vernejo in spet pridejo, ter se razprosté po dolini Rafaim. David pa praša spet Gospoda za svèt: Al grém nad Filistejce, in mi jih boš dal v roke? In odgovorí mu: Ne hodi naravnost nadnje, ampak za herbtom jim pojdi, da pri hruškah do njih prideš. In ko boš slišal šumenje kakor stopajočega po verhih hruševja — takrat začni boj, zakaj takrat pojde Gospod pred teboj, da pokončá šotorišče Filistejcov. David storí tedaj, kakor mu Gospod ukaže, in pobija Filistejce od Gaba, dokler se v Gezer ne pride.“ — O Davidovih — in berž ko ne tudi še o Kristusovih časih, in dalje saj do pogube jeruzalemskega mesta pod Titom, je bil tedaj ta lepi dol, ki je sedaj le prazna puščoba, še z mnogoverstnim, sadunosnim in drugim drevjem obraščen.

Ko iz te skorej celo uro dolge ravnine v dolino med hriba Sion in Gihon pridemo, prijahajo tudi tovarši od mertvega morja in od svetega Saba nazaj. Veselo se pozdravljamo že od deleč, in se vernemo vsi vkup v jeruzalemsko mesto, kamor proti enajsti uri pridemo.

---

[1]) Rački „Vick i djelovanje sv. Cirila i Methuda“ stran 14.
[2]) Prisp. „Crkva i hospital sv. Jeronima u Rimu“ od J. K. S. v zagr. kat. listu 1857 št. 27 in ravno to v „Arkivu (IV.) za jugoslovansko zgodovino.“

Domá sklenejo tovarši, da hočejo le še en sam dan v Jeruzalemu počivati, potem pa — že v saboto, 18. aprila — dalje v Nazaret odriniti. Kunstman in jaz pa jim poveva, da si ne upava v treh dneh 27 ur deleč jahati, in da je naji misel, še nektere dní v Jeruzalemu ostati in se ž njimi o pravem času v Jafi spet sniti. Pa tudi Gerster in Kerndl jim naravnost povésta, da družtvo leta in dirja okrog, kakor da bi kakošno zverino lovilo, da v Betlehemu nista še časa imela, Boga spodobno moliti, in da ne gresta od tod, če se prej še enkrat v Betlehem ne verneta. Vender pa obveljá sklep, v saboto dalje odriniti, in sedaj začnemo v samostanovi zalogi spominkov vsake baže kupovati in vsak svoje rečí vkup spravljati.

Naslednji dan pred poldnem grejo tovarši, se spet visokočastitljivemu patrijarhu in pa gospodu konzulu poklonit, in od nju slovó vzet. Jaz pa grém s Švajcarjem spet mesto ogledovat, pa nič posebnega ne vidim razun nekih, hlevom podobnih koč pri mestnem ozidji na izhodni strani hriba Sion, v kterih gobovi stanujejo. Takih revežev je še mnogo v sveti deželi. Že pri Ramlah sem jih nekoliko vidil, še več pa jih je v Jeruzalemu. Nekteri so polni gerdih ran, nekterim se sušé roke, nekterim pa noge, in pri vseh je bolezen tudi v gerlu, ker so vsi jako hripavi. Podnevi prosijo ubogajmé na vseh potih zunaj mesta, in vsak ima nekakošno kositarjevo posodo ali skledico, da mu blagoserčni ljudjé milošnjo va-njo mečejo; ponoči pa počivajo v svojih revnih kočah, in tù ni razločka med judom in kristjanom in mahomedanom, ampak vse je združeno in zmešano, stari in mladi, ženske in možki, in vsi živé enakopravno v občni revščini, odtergani in ločeni od vsega, kar jim je drago na zemlji. Pač revna žalostna osoda!

Popoldne pa nas je šlo nekoliko po raznih ulicah v neki kot pri unanjem ozidji nekdanjega tempeljna, kamor hodijo vsak petek popoldne Judje molit. Ozidje to je moglo nekdaj res veličansko biti, in ni se čuditi, da so aposteljni Jezusu djali: „Glej, Gospod, koliko kamnje in kolike stavbe.“ Zidno kamnje je po dva sežnja dolgo in po štiri čevlje debelo; pa le v tem kotu se vidijo še nekteri skladi tolikega kamnja. Znabiti da stojé ti skladi že od Salamonovih, ali saj od Herodovih časov, in da so si Judje zavolj tega ta kot v shodišče zbrali, in da Turkom za-nj nekaj davka plačujejo, da smejo v njem moliti. — Tù najdemo, ker je ravno petek bil, obilo Judov, ženskih in možkih, ki pa niso bili vsi domači ali Jeruzalemčani, ampak med njimi je bilo tudi nekoliko evropejskih, posebno poljskih Judov. — Viditi, kako so reveži čela na skladi sila velikega kamnja v starodavnem ozidji naslanjali in milo jokali, me je tako ganilo, da jih nisem mogel gledati. Prepozno jokate reveži, sem mislil sam pri sebi — o da bi bili pač spoznali dan obiskanja svojega! — Tù sem še le prav živo čutil, kolika nesreča je pregnanstvo. Pregnanec je vedno nesrečen. Naj gré proti severju ali jugu, proti izhodu ali zahodu — povsod je sam in vedno nesrečen. Enaka je tudi z Judi. Na lastni zemlji morejo terdim ptujcom za majhen kot davek plačevati, da smejo v njem — Boga moliti!

(Dalje sledí.)

Tudi nekaj iz slovenskega basnoslovja.

Izdane gospodične in druge basni.

Skoraj pri vsakem podertem gradu je kaka posebna pravlica doma; zlasti se sliši od izdanih gospodičinj. Od take se govori tudi pri Hudem gradu pred Teržičem. Takrat, pravijo, ko so Turki razdjali tisti grad, se je gospodičnja vsedla na škrinjo denarja ter se izdala. Vidili so jo že nekje večkrat denarje kot žeblje presušati na rijuhi; zgoraj do pol ima podobo človeško, spodaj je kača. Neki mladeneč jo je imel že rešiti; dala mu je bila tri šibice, da bi jo bil z vsako udaril po trikrat. Pa vsaktere divje zverine in kače so v njega prežale, ko je to počel, in ko je z drugo šibico ravno mahnil bil v drugič, se je prestrašil in je zbežal. Zdaj mora tista gospodična, pravijo, čakati, da bo oreh izrastel spod grada, in da se bo iz tistega naredila zibelka; otrok, ki se bo zibal v tisti, jo bo rešil.

Pravijo tudi, da je kdaj to veljalo: kakor je namreč mati imenovala otroka, to je bil v tisti priči. Neka mati je česala zalo hčerko; vsaki pot, ko je potegnila po laseh, je padel biser z njih. Trije bratci pa so med tem materi vedno žugali za kruh, in mati, nevoljna njih nepočakljivosti, pravi: Taki ste, ko mladi orli. In glej, precej so bili kot orli, ter so izleteli skozi okna iz hiše. Ko je mlada sestrica dorastla, in je zvedila bolj natanko, kaj da se je z brati zgodilo, je bila žalostna, in se je napravila jih iskat. Gré in gré; pride do neke hiše, ter prosi, da bi jo prenočili. Gospodinja ji pravi: Ne morem, trije orli hodijo vsako noč semkaj, ter ne pustijo nobene žive duše zraven. Deklica prosi in prosi; žena jo v zadnje vzame, in skrije pod kad. Na večer pridejo trije orli, in precej vpijejo: Keršen duh je tukaj! Žena se jim odgovarja, da ni nikogar v hiši; pa nič ne pomaga, dokler deklice ne pokaže. Orli hočejo deklico kar raztergati; prosi in pripoveduje, kaj da iše, ter pristavi, da je pripravljena vse storiti, kar hočejo, in je treba za njih rešenje. Povedó ji tedaj, da mora tri leta tako ostati, da ne bo nič govorila; obljubi jim in gré v gojzd, ter v neki jami stanuje; bratje pa, trije orli, ji nosijo jésti. Čez nekaj časa pride neki grof v tisto stran na lov, vidi zalo deklico, ter jo vzame seboj; in dasiravno ni nič govorila, se ž njo zaroči. Grof pa je šel kmalo na vojsko, in je le po redkoma prihajal na dom. Mlada grofinja je dobila otroka, pervega, tudi druzega; pa taša, grofova mati, je oba spremenila v mačka. Primejo tedaj mlado grofinjo, ter jo sodijo, zakaj da ima taka otroka. Ona se nič ne odgovarja, ker tri leta še niso pretekle, ki je bratom obljubila, v tistih nič ne spregovoriti. Obsojena je bila tedaj, da ji bodo glavo odsekali kot čaravnici ali copernici. Bratje njeni slišijo od njene nevarnosti; blizo je bil že čas rešenja, in prejemali so že človeško podobo. Zasedejo tri konje in naglo jezdijo na mesto, kjer bi jo bili imeli ob glavo djati. Od dalječ že bratje vpijejo in mahajo z rutami, naj se počaka z obglavljenjem; pa nič se ni kazalo odloga. Bratje tedaj prihajajo, in dovolijo sestri zopet spregovoriti; in mlajši pravi, da rad ohrani še nekoliko perja pod pazdiho, samo da bo sestra oteta. Tako tedaj so bili rešeni bratje, ohranjena je bila tudi sestra, in vse je bilo veselo.

Tudi od Rojenic sem slišal pripovedi še doma, nektere take, kakoršne so bile že povedane v „Novicah“; pa tudi od divjega lova, ki se godí božične dní pod nebom. Ne vem: ali je divji lov samo Nemcom znan, ali tudi Slovencom; saj pa sem tukaj našel prepreženega s slovenskimi podobami. — Enkrat, tako sem slišal pripovedovati, je bilo nekaj ljudí skupaj zbranih v hiši. Eden pravi: Slišite divji lov pod nebom? Drugi stopi venkaj, ter začne oponašati divji lov in njegovo rohnjenje. Pravijo namreč, da osem dní pred Novim letom in osem dní potem dere Zlata baba (Frau Holda) pod nebom s svojo vojno, orli, kače in vsake podobe neznane živali ž njo vred, in slišijo se razni glasovi. Tedaj na večer po tem, ko je uni oponašal glasove divjega lova, pride nekdo pred hišo, pokliče oponašavca, ter mu podá pečeno pleče rojeničino, rekoč: Si z nami lovil, se boš z nami gostil. Uni se brani plečeta, pa nič ne pomaga, mora ga vzeti. Zakopljejo pleče v gnoj, pa drugi dan zopet pride divji lovec, ter ga zopet sili oponaševavcu. Ni bilo poprej pokoja, dokler niso dali po mašniku zarotiti te stvari, in kraja blagosloviti. — Znamnje je tudi tukaj, da basen sega v malikovske čase, in da je praznoversko čaranje in domišljevanje bežati moglo pred keršanstvom.

Hicinger.

Kratkočasnica.

(Babilonska zmešnjava jezikov na Dunaji). Nek čevljarsk dečko, Čeh po rodu, terči na Dunaji memogredé v nekega Laha, ki ravno iz mavca (gipsa) vlite podobe na prodaj nosi, da se mu ena z glave zruši. Serdit zareží Lah na-nj: „maledetto Tedesco!“ Ta pa mu naseršen zaverne: „zatraceni Nemec!“ Zraven sedeča branjevka pa se nad njima dêre: „Pakc enk weiter, ungriše Pakaš!“

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Na Reki 18. avg. — Nič veselega, dragi bravec, ti nimam danes iz našega mesta povedati; naznaniti ti hočem temveč grozno novíco, ki se je pripetila pretekli teden v Kostreni — še ne uro daleč od Reke. Prebivala je v majhni hišici kerčmarica s svojo hčerjo. Moža ni bilo doma, ker je daleč na morji v neki kupčijski ladji služil. Mati kerčmarica zgodaj vstane, ter pošlje svojo hčer po opravkih v Baker, in tako doma popolnoma sama ostane. Kar stopi v hišo neznan človek in kerčmarico umorí. Prerezal je ubogi ženi vrat in na več krajih života jo je z ojstrim nožem prebodel. Ko je ravno zbežati se pripravljal, pride dekla kostrenskega duhovna po vina. Poterka na zaperte duri, ter kliče kerčmarico. Tolovaj ji odprè, pa tudi njo umorí. Ta pa je bila zeló močna, da je ni mogel lahko užugati. Dolgo časa sta se pobijala, nazadnje dekla vendar omaga in mertva na tla pade. Hudodelnik uzame iz škrinje kakih 500 fl. in zbeži. Pravijo, da so morivca že ujeli; — poznali so ga po ranjenem perstu in izpuljenih laséh! — Poljski pridelki so letos tukaj slabi — vse vse je v silni suši zgorelo. J. Bilc. *)

Iz Javorja na Gorenskem 14. avgusta. Veselega serca sem konec šolskega leta zapustil ljubljanske ozidja in mestni prah, ter se napotil proti svojemu rojstnemu kraju, kterega sem bil s spomladansko lepoto ozaljšanega zapustil. Veselo življenje je bilo zapaziti povsod, in to po vsi pravici, ker plodonosne kmetije, na kterih edino zidani so stebri sreče kmetiča, mu dovoljno obetajo poverniti veliki trud. Če pomislimo, kako so nekoliko let že pritiskale naše kraje piškave letine, se nobenemu ne bo čudno zdelo, če vidi občno zadovoljnost in veselje med ljudmí. Do zdaj že spravljeni pridelki so, kolikor je bilo upati, se dobro obnesli, ostali pa, in sadje razun češpelj, ktere je večidel hud mraz pokončal, obetajo tudi dobro letino, če nas mili Bog nesreče varuje. Kakor je preteklo leto huda suša tudi naše kraje dosti nadlegovala, tako nas letošnje razveseljuje pogostoma pohleven dež, ki vesele nade še bolj povišuje. Povedati bi se dalo še mnogo hvalovrednega in dobrega, pa saj se dobro že samo hvali. Da je pa tudi napak povsod dosti, mi bo vsak poterdil, ki se količkaj z ljudstvom pečá. Naj mi bo tedaj določen prostor, da priobčim eno, na ktero vzlasti prosto ljudstvo le redko pazi; zapišem jo iz zgolj nravnega vzroka, da se popravi. Po drugih bližnjih, od nas le malo oddaljenih krajih, brez vsega premislika za prihodnjost posekujejo gojzde; bati se je, da se bo pozneje še to obžalovalo, pa žalibag prepozno, ker občno pomanjkovanje derv se bo polagoma tudi tù tako pokazalo, kot po drugih krajih. Pač bi bilo želeti, da bi pooblastena gosposka temu ravnanju še do časa vprek stopila in s tem skerbela za naše potémstvo. — Zraven tega sem naletil na drugo, zares brezbožno ravnanje, ki je zrelo, da se kaznuje. Ko me nedavno peljá po opravilih pot skozi nek gojzd, mi je bilo treba stopati po posekanem, na pol trohljenem drevji, ktero so že červiči pridno zglodali. Da je to zraven vsega tudi nevarno, gotovo vsak lahko razvidi. Sčasoma se bo merčes lotil tudi neposekanih, zdravih dreves, in tako bode v nevarnosti celi gojzd; se vé da to ni tako urno, pa polagoma bi se vendar le pripetilo. Komur je ljubo se tega prepričati, naj v gojzdu, kjer se je enaka stvar že ugnjezdila, pogleda suhe proti nebu moleče drevesa, ki z žalostnim glasom pričajo krivdo neusmiljenca, ki si znabiti nehoté s takim ravnanjem škoduje. V obče rečem: Kjer pripuščajo obdelovanje gojzdov červičem, je žalostnega nasledka pričakovati. To naj bo rečeno vsem, ki gojzdnega drevja ali čislati ne vedó ali pa nočejo, kar je ostre kazni vredno. Z Bogom. Gr. Krek.

Z bleškega jezera 22. avg. zvéčer. §. — Poznaš li, predragi bravec, prekrasno „bleško jezero?“ Kar demant med kamni, kar rožica med cvetlicami, kar danica med zvezdami, kar punčica v očesu: to je v naši mili domovini „bleško jezero.“ Jasni plan vode, prijazni otok, zeleni okraji, ovenčani bregovi, stermi grad, veličanske planine, čisti zrak: to je ta čarobni kraj. — Da! bleško jezero je zibel veselja, naróčje národnosti, hram petja in zdravja vir! — Danes pa se posebno veselje razliva po prijaznem kraju. Obilna množica imenitnih gostov, gorenske gospôde in verlih rojakov je prišla obhajat danas tukaj rojstni god presvitlega Cesarja, ter mu skazati svojo udanost, zvestobo in ljubezen. Središče veselega obhajanja je gospod Malnerjeva gostivnica. Velika sobana je čudo lepo ozaljšana s cvetlicami, v kterih se odlikujete podobi viteškega Cesarja in mile Cesarice. Zapustila je zdaj družba veselo sobano, kjer se je tombola igrala, in se vsipa po lepih potih ob obalu in na lahke ladjice jezerske. Kar hipoma švigne plameči raket proti nebu iz srede jezera; znamenje je to, da se prične lepa osvečava na ladii in druga na bleškem gradu: perva je bila napravljena od osnovavcov večerne veselice, druga od sedanjega posestnika gradú, gosp. Ruard-a, — prekrasna jedna in druga. Terpele ste celo uro in vmes so pokali možnarji z gradú. Glej! kak švigajo razni ognji in svečava v zraku, — kak se spreminjajo v mnogobrojni luči valovi, otok, obalo in veličanski grad; čuj! kak se zlega krik gledavcov in godba sumeča, ki se konča s slavno pesmijo cesarsko! Krasen večer! Malo krajev gotovo gotovo, v kterih bi se imenitni god vredneje praznovati mogel! Zdaj pa vse vre v sobano, ki je pripravljena za ples. Vidiš, kak se verstijo in vertijo čili plesavci in nježne plesavke, kak „pobirajo lahke stopince.“ Znotraj v gostivnici vse mergolí židane volje; zunaj pa potihne vse; plan jezera se vlega v mir, — le jek godbe in veselja iz sobane se pogubljuje po njem. V sobani pa se ravno vstavljajo v red za četvorko (Quadrille), kar prihití pošta, in kmalo potem stopi okrajni predstojnik, gospod Košir v sredo in bere ravno od Njih ekscelencija deželnega gospoda poglavarja prejeto radostno novíco, da mila Cesarica je sinčka porodila. Zdaj pa Slava-klicov in veselega vriska in ploskanja ni konca ne kraja; cesarska pesem zopet zadoní; vsi pričujoči pojejo jo nadušeni; z gradú pa se razlega strel sto- in enkrat. — Hvala in zahvala za napravo te veselice pa gré prečastitemu okrajnemu predstojniku, gosp. J. Košir-ju, kteri se tako iskreno prizadeva za srečo bleškega jezera in celega okraja, ki pridno oskerbljuje zložne poti (že prihodnje leto se bo menda naredila dolgo zaželjena prijazna pot poleg jezera krog in krog), stavi lepe mostove in previdno odpravlja to in uno napako, da čedalje bolj se prikupuje bleški kraj domačinom in ptujcom, kteri lepe denarce nosijo lesèm. Letos je bilo tukaj mnogo imenitnih gostov vsakega stanú iz raznih daljnih krajev. Prišli so tudi dunajski naši dijaki (med njimi nadepolni pisatelji), ki so nas razveseljevali s prijetnim petjem. Priserčno nas je veselilo tudi unidan sprejeti tù gosp. prof. Terstenjak-a in dr. Bleiweis-a, ki sta vesela obhodila velik del Gorenskega kakor poprej Notrajnskega. Mnogo druzih inostranih učenih mož je obiskovalo že letos prelepo našo gorensko stran; med temi mi je neki, ki je že celo Evropo in tudi čezmorske kraje obhodil, naravnost

*) Poslani popis bomo natisnili berž ko bo mogoče. Vred.
**) Stara skušnja.

rekel, da le malo je tako lepih krajev vidil kakor je naš gorenski kraj; tako krepkih ljudí na duši in telesu, kakor so Gorenci, pa celó celó malo. V taki hvali se potopí gerdo obrekovanje nekterih „touristov“, kteri „cum studio in odio“ vse černijo toliko bolj, če jim v zabavljicah njih še „sekundira“ kak ljubljansk neprijatelj domovine naše!

Iz Kamnika. Njih Veličanstvo, milostljivi Cesar Ferdinand in premila Cesarica Maria Ana so se v podeljevanji neštevilnih milih darov tudi kranjske dežele že zopet spomnili, in so k zidanju nove lokalijne cerkve sv. Neže na Selih pri Kamniku s tavžent goldinarji veliko pripomogli. Zato preveliko dobroto se ondašnje cerkveno predstojništvo Bogu in Njih Veličanstvoma drugače zahvaliti ni vedlo, kakor da se je na sv. Ane dan — v veseli god pobožne Cesarice — vsa soseska v cerkvi pri daritvi slovesne sv. maše sošla, za prevzvišenih dobrotnikov dušni in telesni blagor večnega Boga z ginjenim sercom molila in prosila, da bi se ta dobrotljivi dar enkrat v nezvenljivim vencu kakor najdražji in najžlahniši biser v nebeškem raji svetil!

Iz Ljubljane. Zopet si je domišljeval nek „Tourist“, — sedaj v „Oesterr. Ztg“ (od 11. avg. št. 181), — da bo dal Ljubljani in Krajncom eno pod nos. „Planlos in's Blaue muss der Lustreisende“ je njegov „Motto“; ker pa ni pristavil glagola „schreiben“, si ga moramo sami misliti, in po pravici. — V poterjenje tega povémo, kaj pravi med drugim o Ljubljani: „Es ist so still und finster dort, schon in der Dämmerung.“ (Tako tiho in tema je ondi že v mraku)! Gotovo so mu rojile Göthe-ve besede „Licht! mehr Licht!“ tako zlo po glavi, da mu je logika dala slovó, ali pa si je mislil, da je izvoljen, prinesti Ljubljani in celi krajnski deželi kaj „von grosser Ventilation“, ktere tako zlo potrebujemo! Prav lepo se zahvalujemo gospodu „Bleistiftzeichner-ju“ za take „Ventilatione“; čez glavo jih že imamo v Ljubljani, kteri se z njim vred mislijo „für unfehlbar und unantastbar.“ — Tudi uboga Idrija mu je premalo „modern“ in za „seidene Gesellschaft zu unbequem zugänglich“! — Spodobilo bi se, da bi se tudi nemšk ljubljansk časnik včasi oglasil vsaj nekoliko, kadar se kakemu „Touristu“ poljubi šušmariti z našo deželo tako gerdo, kakor je pisaril oni v „Oesterr. Ztg.“ Ni ne vselej resničen arabski pregovor: „Schweigen ist Gold!“

Iz Ljubljane 22. avgusta. Danes zjutraj kmali po pêtih je grom kanonov z mestnega grada oznanil že davnej željno pričakovano novíco, da se je avstrijanskemu cesarstvu rodil cesarjevič naslednik. Kmali potem smo sledeči razglas Njih eksc. deželnega gospoda poglavarja brali po ulicah: „Prebivavcom ljubljanskega mesta! Po ravno zdaj prejetem telegrafnem naznanilu Njih eksc., gospoda ministra notranjih oprav, so Njih Veličanstvo Cesarica snoči 15 minut po 10. uri princa srečno rodili; prav dobro se imajo presvitla Cesarica kakor tudi novorojeni Cesarjevič. V Ljubljani 22. avgusta 1858 o pol dveh zjutraj. Gustav grof Chorinsky, c. k. poglavar.“ — Ob enajstih pred poldne je bila v stolni cerkvi slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo, pri kteri so bili pričujoči prevzvišeni deželni poglavar z vsemi višjimi c. k. vradniki, višji gospodje vojaškega stanú, mestni predstojnik z mestnimi svetovavci in magistratnimi vradniki, vodji ljubljanskih šol z mnogimi učniki in obila množica druzih ljudí vseh stanov, ki so Vsegamogočnemu hvalo dali za preveseli prigodek. Berž po cerkvenem opravilu se je vsa tukaj zbrana množica gospodov korarjev in ces. vradnikov z mestno gosposko vred podala k prevzvišenemu deželnemu poglavarju, kteremu je dvorni svetovavec gospod grof Hohenwart z nadušeno besedo razodel čutíla vseh nad radostnim prigodkom, in ga prosil, naj serčne vošíla naznaniti blagovoli Njih Veličanstvu presvitlemu Cesarju, kar je blagi gospod berž storiti obljubil. Potem so še enkrat šli k deželnemu gospodu poglavarju mestni odborniki in magistratni vradniki s predstojnikom gosp. Gutman-om, kteri mu je z iskreno besedo izročil Nju c. k. Veličanstvoma poklonjene vošíla mestnih prebivavcov, zapisane v lično knjigo, ktere so se tako-le glasile: „Vaše c. k. Veličanstvi! Preveselo naznanilo, da se je Vašima Veličanstvoma rodil Cesarjevič naslednik, je tudi tukajšne stanovavce navdalo z nepopisljivo radostjo. Veselemu glasu milijonov in milijonov zvestih Avstrijanov so pridružili svoj glas tudi Ljubljančanje, kteri za imenitni dar zahvalujejo Vsegamogočnega iz celega serca. Naj Vsegamogočni cesarskega sina obdaruje z obilnostjo vseh svojih milost in naj mu podelí vso moč in krepost, s kterima se odlikuje presvitla habsburška rodovina, da bode cesarjevič naslednik brez vse nezgode dorastel, kadaj nastopil slavni prestol presvitlih svojih staršev in prededov, in poglavno to mesto objemal s tisto ljubeznijo, ktere je bilo vsigdar deležno. To so iskrene želje, ktere ob tej veseli priložnosti plamtijo iz serc svojemu Cesarju in gospodu in vsi cesarski rodovini vseskozi zvesto udanih prebivavcov ljubljanskega mesta, in ktere na veke ugasnile ne bodo.“ Gospod deželni poglavar so radostni obljubili, to pismo berž na Dunaj poslati. Zvečer blizo do polnoči je bilo mesto razsvitljeno, ljučica pri ljučici je gorela v vsaki hiši; kakor pa se je med cesarskimi hišami odlikoval dom prevzvišenega našega gospoda deželnega poglavarja in za tem hiša deželne sodnije, tako je med hišami mestnjanov hiša mestne gosposke obračala očí vseh memogredočih na-se, ki je bila s krasnimi transparenti in drugo bleskajočo osvečavo tako olišpana, da se je zopet tako izverstno skazala kakor lani ob nazočosti Nju Veličanstev v Ljubljani. Tako se je končal veseli dan, kteremu „Novice“ v imenu vsega slovenskega naroda stavijo pohleven spominek v pesmi, ki stojí na čêlu današnjega lista in ki jo je zložil pesnik naš gosp. Fr. Malavašič.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Njegova c. k. visokost, novorojeni cesarjevič, je dobil pri sv. kerstu 23. t. m. imena: **Rudolf**, Franc, Korel, Jožef.

— Presvitli cesar so ukazali, da naj se odloží vélika obertnijska razstava, ktera bi imela biti prihodnje leto na Dunaju. Kdaj bo, še ni znano.

— Po cesarkem ukazu od 1. avgusta t. l. se bodo prihodnje vse globe ali kazni v dnarjih, ktere so po postavah večje ali manje izmerjene, tako v novem dnarji plačevale, kakor v starem, to je: kdor je bil obsojen na pr. 5 fl. sedanjega dnarja plačati, bo imel prihodnje tudi 5 fl. novega dnarja globe dati.

— Vsled razpisa dnarstvenega ministerstva je prepovedano, orožje in streljivo iz cesarskih dežel v Bosno pošiljati in prodajati, dokler sedanje homatije ondi ne minejo.

— Ker se je prigodilo, da so ljudjé, kterim so bile pisma izročene, da bi jih na pošto nesli, marke z njih potergali in zopet prodali, bo prihodnje pripušeno, čez marko na pismo prilepljeno zapisati besedo: franco.

Iz Moravskega. Čez štiri leta bo tavžent let, kar je perva luč keršanske vere na Moravskem zasijala, ktero sta slovanska aposteljna sv. Ciril in Metodi tjè prinesla. Da bi se ta tavžentletna obletnica obhajala slovesno kolikor bo moč, se je obernil prečastitljivi olomuški nadškof na svetega Očeta papeža v Rimu, in sveti Oče so ukazali zavoljo tega, kostí imenovanih svetih slovanskih aposteljnov poiskati. Kakor stare pisma pričujejo, sta bila nek v stari cerkvi sv. Klemena v Rimu pokopana. Učenemu starinarju je to opravilo izročeno, in dvomiti se ne dá, da se bodo našle kostí.

Iz Rusije. Brat je bilo v mnozih časnikih, da se Sebastopol zopet iz svojih podertin vdiguje. Pa to ni res. Mesto in njegove orjaške terdnjave so še vedno razdjane, kakor so jih Angleži in Francozi pustili, in nič se še ni zgodilo, da bi se sledi podertije zbrisali. Komaj sto-

hiš je zopet sozidanih. Neka amerikanska družba je prevzela, potopljene barke iz morja spraviti; tudi ta ni nič druzega opravila, kakor samo en majhen turšk parobrod je spravila iz dna morja, pa še ta je bil vès strohnjen.

— Ker je bil telegraf med Angležkim in izhodno Ameriko srečno pod morjem vložen, je slišati, da ima tudi Rusija namen, ga na zahodni strani Azije čez tako imenovano Beringovo cesto v izhodno Ameriko napeljati.

Iz Černe gore. Knez Danilo je razglasil sledeči oklic Černogorcom: „Starostnik Novica Cerović in vojvoda Milian sta za vselej odstavljena in v ječo obsojena. Noben Černogorec naj se ne podstopi več, Turkov se lotiti ali se česa dotakniti, kar je njih lastnina; če ne, bo usmertjen. Hudodelstva in kazni ostanejo tiste za glavarje kakor za podložne. Ako Turki Černogorce napadejo, je čakati in še le se braniti, ko za streljaj dalječ v deželo pridejo.“ — Starostnik Novica Cerović in vojvoda Milian sta namreč 28. julija po svoji oblasti Kolašinjane napadla. Černogorci so po tem napadu tri voze orožja Turkom pobrali.

— Knez Danilo je prejel nek pismo, ktero mu je cesar Napoleon sam pisal in v kterem mu obljubuje, mu vsako leto precej veliko podporo dajati. To je kneza posebno razveselilo.

Iz Nemškega. V Berlinu je govorica, da bo pruski kralj 1. oktobra vlado prevzel, pa samo do 15. oktobra jo obderžal, potem pa slovesno odstopil in jo svojemu bratu izročil.

Iz Francozkega. Pooblastenci so podpisali dogovor zastran Moldove in Valahije; priterdbe bodo v 5 tednih podpisane.

— Kar letino zadene, je bila letos na Francozkem dobra srednja letina, pa precej slabeja od leta 1857. Razloček ni tolikošen v množini kakor v kakovosti pridelkov.

Iz Angležkega. V angležkih časnikih je brati, da ima Lord Palmerston namen, iz javnega življenja odstopiti, nekaj ker ga njegova gospa k temu silno prigovarja, nekaj pa, ker je začel slabo slišati.

Iz Španije. V Ferolu je zbolelo 18 ljudí za rumenim mačuhom, kteri je bil z neko barko v ondašnjo luko zanešen.

Iz Turškega. Turška dežela daja še vedno evropejskim diplomatom opraviti. Prevdarjajo in prevdarjajo, kako bi bilo mogoče, nesrečno deželo na nogo spraviti in jo ukrepiti. Eni mislijo, najpervo je, da Turčija spolne hathumajum, in sicer s silo, če sicer ne gré; drugi mislijo, da je treba celo deželo vse drugače osnovati; še drugi mislijo, da bi bilo najuspešneje, vsaj v nektere kraje evropejskih vojakov poslati, da bodo ubranili, da Turčija popolnoma ne razpade, ker se ni zavoljo sovražnosti kristjanov in Turkov nič druzega nadjati. — Ruski časnik „Severna Bčela“ dá pa tako-le svoje mnenje o Turčii: Konferencije bodo skoraj da dalj časa terpele, kakor je bilo v začetku misliti. Umoritev konzulov, mesarjenje kristjanov v Džeddah-u in punti v mnozih turških deželak, to vse je dalo raznim namestovavcom vlad sila veliko prevdarjanja, da bi našli zdravilo bolnemu možu (Turčii), kakor je naš rajnki cesar rekel in zavoljo česar so ga zasmehovali njegovi sovražniki. Sedaj spoznajo vsi, da je imel prav. Nekdo ni poterdel samo resnice teh besed v angležkem deržavnem zboru, temveč še pristavil je: bolnik ne potrebuje samo zdravnika, tudi notarja mu je treba, da njegovo zapuščino razdelí. Ni davno še, kar me je obiskal znan Angležz, ki je prišel naravnost od Fuad-pašeta, kteremu je neko važno reč nasvetoval. Paša je sprejel prijazno ta svèt. Ko sta se pa še dalje o tem menila in Angležz reče, da je treba 99 let za tisto reč, skoči Fuad s svojega sedeža ter reče živo: Ali vi to mislite? Kaj, 99 let? Ali mislite mar, da bo Turčija še 99 let obstala? Kar mene tiče, ji ne odločim še 25 let ne, in stavim kaj!

— Sultan je poterdil postavne bukve zastran lastinstva in so prišle natisnjene na svitlo.

— Iz Džeddah-a zvemo, da je angležki parobrod „Cyclops“ bombardiral to mesto skozi tri dní. Angležki poveljnik je čakal 40 ur na kaznovanje krivih. Obsojeni so bili sicer k smerti, pa paša se je izgovarjal, da nima oblasti za to. Ko je pa Izmael paša prišel, jih je dal 11 obesti, ostale je pa v Carigrad poslal.

Iz Afrike. Kuga je v mestu Bengazi odjenjala. Huda je bila tako, da je, dasiravno je od 9000 prebivavcov skoraj polovica iz mesta zbežala, vendar še vsak dan po 40 do 50 ljudí umerlo. Bere se pa, da se je bolezen v drugem mestu ne dalječ od Bengazi izcimila. V druzih afrikanskih krajih še ni nič slišati od nje.

Iz Amerike. 16. avgusta se je začelo telegrafirati iz Evrope v Ameriko pod morjem. Pervo je bilo telegrafirano: „Evropa in Amerika ste po telegrafu zvezane. Slava bodi Bogu v višavi, mir in ljubezen kraljuj na zemlji!“

— V Buruside, mestu v Pensilvanii, živita nek gosp. Snyder in njegova žena, ktera sta gotovo najstareja zakonska na zemlji. On je star 111, ona pa 109 let; poročena sta 90 let.

Iz Kine. Pogodba med Angleži in Francozi pa Kinezi je sklenjena, kakor piše „Moniteur.“ Kinezi so odjenjali in Evropejci bodo dobili odškodbo v dnarjih za stroške, ktere jim je vojska prizadjala. Evropejcom so kinežke kupčijske mesta odperte. Tudi Rusija je storila enako pogodbo, in kakor je v časnikih brati, so odstopili Kinezi Rusom tudi še deželo ob reki Amuru.

☞ **Gospodom družbenikom c. k. kranjske kmetijske družbe na znanje!** Te dní je kmetijska družba razposlala po deželi in pošilja ravno sedaj v mestu stanovajočim gospodom družbenikom obširen popis vsega, kar je bilo v letošnjem vélikem zboru kmetijske družbe govorjenega in sklenjenega pod nadpisom: „Mittheilungen der k. k. Landwirthschaft - Gesellschaft in Krain.“ Ker vsak djansk družbenik, to je, tisti, kteri odrajtuje vsako leto navadna 2 goldinarja v dnarnico družbeno, ima pravíco do tega časnika, naj se oglasi pri gospod predstojniku svoje poddružnice, v Ljubljani pa v pisarnici družbeni, ako omenjenih „Mittheilungen“ morebiti še ni prejel, in naj rêče, da se mu dajo.

Darovi za Vodnikov spominek.

Od I.—XXXI. naznanila . 1111 fl. 45 kr.

Gospod Fr. Križaj, dekan pri Novi cerkvi poleg Celja	1 fl.	— kr.
„ Peter Musi, učitelj v Šoštanji	2 „	— „
„ Jožef Vegund, učitelj na Skalah	— „	30 „
„ Janez Pajek, kaplan v Šoštanji	1 „	— „
„ Anton Sodelšek, farmešter v Šoštanji . . .	— „	30 „
„ Franc Podreka, fajmošter v Šenpasu . . .	1 „	— „
„ Ignaci Furlani, posestnik v Dornbergu . .	1 „	— „
„ Franc Kerševani, „ „ . .	1 „	— „
„ Anton Tušar, sedmošolec v Gorici	— „	30 „
„ B. Stibil, c. k. poštni vradnik v Terstu . .	1 „	— „
„ Franc Remic, duhovnik v Terstu	1 „	— „
„ Martin Zottel, tehant v Dolini	2 „	— „
Vrednik Novic dr. Bl.	5 „	— „
Skupaj .	1129 fl.	15 kr.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.